

Ресурсен център Европа

С подкрепата на
програма "Еразъм+"
на Европейския съюз

18 април 2021

ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ПОЛИТИКА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ, 2021-2027 г.

THE EDUCATIONAL POLICY OF THE EUROPEAN UNION 2021-2027

проф. д-р ИНГРИД ШИКОВА,
Катедра „Европеистика“,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Abstract

The paper presents some of the main initiatives of the European Union in the field of education planned for the period 2021-2027 like the establishment of European area of education, European universities, automatic mutual recognition of diplomas, European student card, "Erasmus+" program, etc.

„След хляба, образованието е първата необходимост за един народ“

Жорж Дантон

Образованието е от съществено значение за съвременното общество. То е ключът към развитие на личността и пътят за осъществяване на успешна професионална кариера. Не случайно наричат образованието съкровище. Чрез него постигаме целите „да се научим да знаем, да се научим да правим, да се научим да живеем заедно, т.е. да се научим да бъдем“.¹ Едно от предимствата на образованието е, че хората развиват критично и логично мислене и са способни да вземат независими решения. Общество, съставено от образовани хора, може да осигури по-добро развитие и по-висок стандарт на живот.

Важността на образованието го поставя в основните приоритети на Европейския съюз, но държавите членки са тези, които носят отговорността за управлението и функционирането на своите образователни системи. Те се съобразяват с националните особености и с традициите в образованието. Ролята на Европейския съюз е да подкрепя развитието и съгласуваността на политиките в областта на образованието. Тази роля се осъществява чрез различни действия за [активизиране на мобилността на учащите](#), [признаване на дипломи](#), [разпространение на добри практики](#), [стимулиране на изучаването на езици](#) и [на дигиталната грамотност](#).

Тук ще бъдат посочени някои от основните инициативи на Европейския съюз в областта на образованието, които са планирани за периода 2021-2027 г., някои от които вече се реализират активно.

Европейско пространство за образование до 2025 г.

През 2017 г. Европейската комисия изложи идеята за създаване до 2025 г. на европейско пространство за образование, в което свободното движение на учащите е гарантирано: Целта е Европа да бъде „континент, където ученето или работата в друга държава членка се е превърнало в нещо общоприето и където владеенето на два чужди езика, освен майчиния език, е норма. Континент, където

¹ L'éducation, un trésor est caché dedans, Rapport de la Commission Internationale sur l'éducation pour le 21ème siècle, UNESCO, 1996

хората имат силно чувство за своята идентичност като европейци, за европейското културно наследство и неговото многообразие”.² Оттогава Европейският съюз полага усилия за създаването на Европейското образователно пространство. В своя резолюция³ от февруари 2021 г., Съветът на ЕС определи основните стратегически приоритети за изграждане на европейското пространство за образованието до 2025 г. и развитието му до 2030 г.: През следващото десетилетие стратегическата рамка ще бъде насочена по-конкретно към следните пет стратегически приоритети:

1. Подобряване на качеството, равнопоставеност, приобщаване и успех за всички в образованието и обучението,
2. Превръщане на ученето през целия живот и мобилността в реалност за всички граждани на ЕС,
3. Подобряване на компетентностите и повишаване на мотивацията в образователната професия,
4. Укрепване на европейското висше образование,
5. Подпомагане на екологичния и цифровия преход в образованието и обучението, и чрез него в целия Европейски съюз.

Европейското пространство за образование ще даде възможност на учащите да продължат своето образование на различни етапи от живота и да търсят работа в целия ЕС. Държавите ще могат да си сътрудничат, за да бъде постигнато висококачествено, иновативно и приобщаващо образование в целия Европейски съюз.

Програмата „Еразъм+“ - с повече възможности

Програмата „Еразъм+“ е най-важната инициатива на Европейския съюз в областта на образованието и младежта, и е определяна като най-успешната европейска програма. Тя подпомага усъвършенстването на

² https://ec.europa.eu/education/policies/higher-education/about-higher-education-policy_bg

³ Резолюция на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021–2030 г.) (2021/C 66/01) 26.2.2021 г. BG Официален вестник на Европейския съюз C 66/1

образователните системи и предлага възможности за мобилност и сътрудничество в областта на:

- Училищното образование,
- Висшето образование,
- Образованието за възрастни,
- Младежта и
- Непрофесионалния спорт.

Програмата „Еразъм+“ за 2021-2027 г. ще се основава на постиженията през предишния период. Нейният прогнозен бюджет за този период е 26,2 млрд. евро. Това е почти два пъти повече в сравнение с предходната програма за периода 2014—2020 г.

През 2021-2027 г. програмата „Еразъм+“ ще бъде приобщаваща, дигитална и зелена. Ще има повече възможности за хора в наравностойно положение, за индивидуален и групов обмен за ученици. Ще обхване по-широко секторите на спорта и професионалното образование и обучение. Чрез програмата ще бъде подкрепено развитието на дигитални умения чрез многобройни инициативи, ще инвестира в проекти, насърчаващи информираността по проблемите на околната среда, ще предоставя възможността на 18-годишните да получат карта за железопътен транспорт, за да пътуват из Европа, ще подкрепя младежки дейности.

Висшето образование във фокуса на Европейския съюз

Висшето образование играе важна роля за личностното и общественото развитие. Европейският съюз се нуждае от висококвалифицирани специалисти и ангажирани граждани, за да има конкурентоспособна икономика и висок стандарт на живот. На територията на ЕС има около 5000 висши учебни заведения. Всяка държава членка на ЕС има своите висши училища и провежда своя политика в областта на висшето образование. В съвременния свят съществува взаимосвързаност и

възможности за обмен, от които могат да се възползват студентите. Но колкото и лесни да изглеждат на пръв поглед обменът на студенти, ученето в друга държава, признаването на дипломите – всички те изискват преодоляването на редица трудности и пречки. Тези трудности произлизат както от различията в националните системи на висше образование, така и от редица административни проблеми. За да бъдат преодолените пречките, в края на 90-те години беше поставено началото на т.нар. **Болонски процес**⁴ за по-голяма съгласуваност на системите за висше образование в Европа. Беше постигнато съгласие в три основни направления:

- Въвеждане на система за висше образование, състояща се от три цикъла — бакалавър, магистър и доктор;
- Гарантиране на взаимното признаване на квалификациите и периодите на учене в други университети в чужбина чрез въвеждане на Европейската система за трансфер и натрупване на кредити (ECTS) и специално приложение към дипломата;
- Прилагане на система за осигуряване на качеството на предоставяното образование.

Тази стъпка в областта на координиране на националните системи на висшето образование бе необходима за да се даде тласък на сътрудничеството между университетите и на мобилността на студентите, подкрепяни от програмата „Еразъм+“.

Стремежът да се осигурят още по-големи възможности за мобилност и да се улеснят максимално обмените между университетите е предпоставка за три важни задачи, по които в момента се работи в Европейския съюз:

- Създаване на мрежа от европейски университети;
- Автоматично взаимно признаване на дипломи и
- Европейска студентска карта.

⁴ Болонският процес е инициатива на ЕС от 1990-те години за създаването на Общоевропейско пространство на висшето образование до 2010 г. В Болонския процес участват 48 държави, т.е. и редица страни, които не са държави членки на ЕС.

Мрежа от европейски университети

Целта на тази инициатива е да се формира ново поколение креативни европейци, които могат да си сътрудничат на различни езици, без оглед на граници и научни дисциплини, за да се справят с обществените предизвикателства, пред които е изправен Европейския съюз.

Наричат ги „университетите на бъдещето“. Европейските университети включват партньорски висши училища от различни държави, които предлагат общи програми, предоставяни съвместно в рамките на междууниверситетски центрове и издаването на общи дипломи. Така студентите ще могат да учат в няколко държави и ще получават най-съвременни знания и умения, необходими за 21-ви век. Идеята е тези европейски университети да допринесат за насърчаване на върхови постижения в качеството и конкурентоспособността на висшето образование, както и за утвърждаване на европейските ценности.

До 2021 г. са избрани 41 обединения на европейски университети, които да приложат различни модели на концепцията за европейски университети. Пет български висши училища вече са пълноправни партньори в консорциумите от „Европейски университети“, одобрени по програма „Еразъм+“. Това са Софийският университет „Св. Климент Охридски“, Техническият университет – София, Университетът за национално и световно стопанство – София, Нов български университет – София и Висшето училище по агробизнес и развитие на регионите – Пловдив. Инициативата за мрежи от европейски университети ще бъде въведена изцяло и ще разгърне пълния си потенциал в рамките на програмата „Еразъм+“ за периода 2021–2027 г.

Автоматично взаимно признаване на дипломи

Възможността за получаване на образование в друга държава от ЕС все още е свързана с необходимостта от признаване на получената диплома. Младите хора, които искат да учат за по-дълъг период в чужбина по време на средното си образование или да следват висше образование в друга държава от ЕС, често не разполагат с предварителна сигурност за признаването на техните квалификации

и компетентности. Процедурите за признаване на дипломите често са бавни, зависят от преценката на отделни институции, не са достатъчно прозрачни и могат да доведат до допълнителни разходи за студентите.

Поради това, през ноември 2018 г. Съветът на ЕС прие препоръка за насърчаването на автоматичното взаимно признаване на дипломите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование, и на резултатите от периоди на учене в чужбина.⁵ С препоръката на Съвета държавите членки се приканват да поемат политически ангажимент да предприемат стъпки за въвеждане на автоматично признаване до 2025 г.

По отношение на гимназиалния етап на средното образование препоръката има за цел да подобри процедурите за признаване на дипломите, даващи достъп до висше образование.

Подобряването на процедурите за взаимно признаване на квалификациите в държавите от ЕС е съществен елемент и важна предпоставка за изграждането на европейско пространство за образование до 2025 г.

Европейска студентска карта

Живеем във века на технологиите, а те трябва да улесняват живота ни чрез лесни и сигурни онлайн административни процедури. Европейската студентска карта ще позволи на студентите да извършват всички необходими административни стъпки, свързани с техния период на мобилност, чрез специално мобилно приложение.

В бъдеще целият обмен на данни в мрежата „Еразъм+“ ще се осъществява без документи на хартиен носител. До 2025 г. всички студенти в ЕС ще могат да ползват европейска студентска карта.

⁵ Препоръка на Съвета от 26 ноември 2018 година относно насърчаването на автоматичното взаимно признаване на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и квалификациите по обучение и на резултатите от периоди на учене в чужбина, ОВ С 444, 10.12.2018г.

Европас е най-надеждният европейски инструмент за управление на обучението и кариерата на младите хора. Европас е общоприет за ЕС модел на документи, даващи възможност на всеки желаещ да представи уменията и квалификациите си. Препоръчително е всеки, който започва да учи или да търси работа в европейските държави да подготви своя Европас на:

<https://europa.eu/europass/eportfolio/screen/profile-wizard?lang=bg>